

Müstəqil Azərbaycanın bugünkü inkişafı sənaye inkişafı, çətinliklərin, dünya birliyində layiqli yer tutmasında ulu öndər Heydər Əliyevin müstəsna xidmətlərinə olmalıdır. 1993-cü il iyunun 15-də xalqın tələbi ilə hakimiyyətə qayıdandan ümummilli lider dövlətimizi vətəndə müharibədən, parçalanmadan, yox olmaq təhlükəsindən xilas etmiş, öz xilaxilaskarlığı missiyasını ilə ölkəmizin müstəqilliyini qorumuş, iqtisadi-siyasi böhranı aradan qaldırmış və davamlı inkişafın təməlini qoymuşdur. Tariximizin ənənəli sənədlərini tərtib edən 15 illik Azərbaycan tarixinə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil olmuşdur və xalqımız tərəfindən böyük ehtiramla qeyd edilir.

Bu dəyişikliklər ölkəmizdə iqtisadiyyatın, elmin, təhsil və mədəniyyətin inkişafını təmin etmiş, gələcəkdə inkişaf üçün güclü təməl yaratmışdır. Ümummilli liderin genişmiqyaslı fəaliyyəti dövlətin inkişafı haqqında zaman prioritet sahə kimi mühüm yer tuturdu. Onun əzəmətli, söylədiyi konseptual fikirlər və ideyaları tarixi tövsiyələrdir. Bu gün də ölkəmizdə təhsil islahatları üçün siyasətin istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi öz töhfəsini verməkdədir.

Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulmuş inkişaf strategiyası Prezident İlham Əliyev tərəfindən böyük qətiyyət və uzaqlıqda davam etdirilmiş, həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar, dövlət başçısının müəllifi olduğu müasir idarəetmə modeli nəticəsində Azərbaycan yalnız regionda deyil, dünyada lider dövlətlərdən birinə çevrilmiş, beynəlxalq reytinglərdə mövqelərini həlmiyyətli şəkildə yaxşılaşdıraraq, "Doing Business-2019" hesabatına əsasən dünyanın ənənəli islahatçı 10 ölkəsi sırasındakı yer almışdır.

Təhsilin inkişafı dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən

Ölkə Prezidentinin təhsil sektoruna göstərdiyi diqqət və qayğı nəticəsində son illər təhsil tariximizdə yüksək inkişaf, bütün sahələrdə islahatların daha da dərinləşməsi dövrü kimi xarakterizə olunur, təhsil sektorunun inkişafı dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri kimi nəzərdə alınır. Ölkə Prezidentinin tələbbələri ilə reallaşdırılan, təhsil sektorunun yol xəritəsi olan təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası nəzərdə tutulmuş 5 ildən çox vaxt ötmükdür. Ötən müddət ərzində strategiyaya icrasına istiqamətli bir sıra həlmiyyətli nailiyyətlər əldə edilmişdir.

Son son illərdə təhsilin inkişafı ilə bağlı qəbul olunan mühüm strategiya və proqramların nəticəsində dövlət büdcəsində təhsilə ayrılan xərclər həlmiyyətli şəkildə artmış, 2013-cü ilə nisbətən 60 faizdən çox artaraq, 1.4 milyard manatdan 2019-cu ilə 2.3 milyard manata çatdırılmışdır. 2003-cü ilə nisbətən isə təhsil xərcləri 9 dəfədən çox artmışdır.

Təhsil müəssisələrinin infrastrukturunu müasirləşdirilir

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin diqqət və qayğısı nəticəsində, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın tələbbələri ilə ümumi təhsil müəssisələrinin infrastrukturunun müasirləşdirilməsi istiqamətində həlmiyyətli işlər görülmüş, son 5 ildə 600-dən çox, 2003-2018-ci illər ərzində isə 3200-dən çox məktəb binası tikilmiş və ya təsəvvürləndirilmişdir. İlk dəfə olaraq ucqar kəndlərdə modul tipli məktəblər təcrübəsi tətbiq edilmiş, 2017-2018-ci illərdə 243 məktəb əgirdirinin istifadəsinə verilmişdir. Cari ildə 24 rayonda 3520 əgird yerlik daha 50 modul tipli məktəb istifadəyə veriləcəkdir. Məktəb tikintisi sahəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 1 milyondan çox əgirdin təlimi rəiti həlmiyyətli şəkildə yaxşılaşdırılmışdır.

Təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi ilə bağlı ölkə Prezidenti tərəfindən bu gündə imzalanmış sərəncamlar təhsilin inkişafına davamlı dövlət qaydını daha bir parlaq nümunəsi olmuşdur. Belə ki, həmin sərəncamlara əsasən regionlarda modul tipli məktəblərin quraşdırılması məqsədilə 18 milyon manat, Bakıda isə 2019-cu ilin əvvəlində təhsil müəssisələrinin tikintisi, təsəvvürləndirilməsi və bərpa işlərinin davam etdirilməsi məqsədilə 40 milyon manat, təhsil müəssisələrinin qazılma dərəcəsi məqsədilə 5.7 milyon manat vəsait ayrılmalıdır. Bu istiqamətdə həyata keçiriləcək tədbirlər təhsil infrastrukturunun müasirləşdirilməsi və keyfiyyət göstəricilərinin daha da artırılmasına imkan verəcəkdir.

Təhsil qanunvericiliyi səsli şəkildə yenilənib

2018-2019-cu tədris ilində tədricən edilmiş və mühüm nailiyyətlərə nail olan biri təhsil qanunvericiliyinin səsli şəkildə yenilənməsi ilə bağlıdır. Təhsil Nazirliyinin Milli Məclislə birgə reallaşdırıldığı bu təşəbbüslərlə təhsil islahatları daha çevik aparılmasın, təhsil sisteminin beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılmasın və ləğv edilən yaradılmışdır. Belə ki, "Təhsil haqqında" Qanuna 62 dəyişiklikli özündə əks etdirən təkliflər paketi və "Peşə təhsili haqqında" Qanun qəbul edilmişdir. Dəyişikliklər təhsilin bütün pillələrini və səviyyələrini nəzərdə tutmuşdur.

Həmin qanunların və 2017-ci ildə qəbul edilmiş "Məktəbəqədər təhsil haqqında" Qanunun tətbiqi də nəzərdə tutulmuşdur. 25-dən çox normativ hüquqi sənədlə tərtib edilmiş hazırlanan Nazirlər Kabinetin təqdim olunmuş qanunların böyük əksəriyyəti təsdiq edilmişdir. Cari ildə isə "Ümumi təhsil haqqında" Qanun qəbul olunmuşdur.

Məktəbəhazırlıq nəzəriyyəsi genişlənir

Təhsilin keyfiyyətinə təsir edən mühüm amillərdən biri məktəbəqədər təhsil nəzəriyyəsi və səviyyəsidir. Beynəlxalq tədqiqatlar da məktəbəqədər təhsilə cəlb olunması və səviyyəsi ilə əlaqədar nailiyyətləri arasındakı birbaşa əlaqənin olduğunu sübut edir. Məhz bu səbəbdən son illərdə məktəbəhazırlıq Təhsil Nazirliyi üçün prioritet istiqamət olmuşdur. Qəsdə müddət ərzində ümumi təhsil müəssisələrində dövlət büdcəsi hesabına məktəbəhazırlıq qrupları təşkil edilən və onların sayı 5 yaşlı uşaqların təhsilə cəlb edilməsi, səviyyəsi 2013-cü ildəki 24 faizdən 75%-ə çatdırılmalıdır. Həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsində tarixən məktəbəqədər təhsil müəssisələrində olmayan yaşlı uşaqların sayı artmışdır, ucqar kəndlərdə də uşaqların məktəbəhazırlıq təmin edilmişdir. Növbəti illərdə məktəbəhazırlıq cəlb edilmə göstəricisinin 90 faizə çatdırılması və gələcəkdə bütün 5 yaşlı uşaqların nəzəriyyəsi qarşıda duran səsli hədəflərə nail olmaqla, Təhsil Nazirliyi bacarıqların erkən yaş dövründə tədricən inkişaf etdirilməsi, almaniyalı digər uşaqların üzrə uşaqların təhsilə cəlb istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi, UNICEF və Avropa Birliyinin maliyyə dəstəyi ilə 3-5 yaşlı uşaqların icması səsli məktəbəqədər təhsilə cəlb olunması layihəsinə başlanılmışdır. Bakı şəhərində və 10 rayonda 100 icma, 2 mindən çox uşaq nəzəriyyəsi təmin etmək üçün həyata keçirilmişdir.

Məktəbəqədər təhsilin nəzəriyyəsi və səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə bağlı özəl təhsil müəssisələrinin fəaliyyəti daim təşviq edilmiş, son 5 ildə onların sayı 3 dəfədən çox artaraq 41-dən 144-ə çatmışdır.

Müəllim nüfuzu yüksəlir

Məlumdur ki, təhsil alanın savadı və səriştəli və ya xüsusi kimi formalaşması müəllimin akademik bacarıqlarından, tədris təcrübəsindən və peşəkarlıq səviyyəsindən asılıdır. Müəllimin bu keyfiyyətləri ilə təhsil alanın nailiyyətləri arasındakı əlaqə korrelyasiya mövcuddur. Bu səbəbdən son illərdə müəllim nüfuzunun, müəllimin peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi istiqamətində insanlar üçün müəllim peşəsinə cəlb edilməsi istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır.

Müəllimin ixtisas qəbulu qaydaları dəyişdirilmiş və obyektivlik baxımından nəzəriyyəli şəkildə təkmilləşdirilmişdir. İlk dəfə olaraq ölkə üzrə müəllimin yerdəyişməsi və müddətli məzənnə müqaviləsi səsli şəraitində ixtisaslaşdırılmışdır. qəbulu mərkəzləşdirilmişdir. qaydada həyata keçirilmişdir. Cari tədris ilində ümumilikdə müddətsiz müqavilə səsli şəraitində 4053 nəfər, müddətli müqavilə səsli şəraitində 4500 müəllim ixtisas qəbulu edilmişdir. Bu da son illərdə vaxət yerlərin 100 faiz tutulması baxımından ən yüksək göstərici olmuşdur. Bütün bu tədbirlərin nəticəsi olaraq ixtisas qəbulu obyektivliyinin inam formalaşdırılması, 2018-ci ildə müsabiqədə iştirak edənlərin sayı 200-ə, ixtisas qəbulu illərin nisbəti 3 dəfədən çox artmışdır, müraciət edənlərin sayı 51 minə

ötümü?dür. Ümumilikdə son 5 ildə məktəblərin müəllim tərkibi keyfiyyətlə baxdımdan yaxşılaşmış, 20 mindən çox gənc müəllim işə qəbul olunmuşdur.

2018-2018-ci ildə ümumi təhsil müəssisələrində qalmaq an müəllimlərin bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi üçün bəzən çatmıy, ümumilikdə 150 mindən çox müəllimin həftəlik dərslər üçün 1.5 dəfə, vəziyyətə maaş 2 dəfə 2 dəfə artırılmıy, orta aylıq qətimkən kəhaqq 500 manat civarında olmaqla ölkə üzrə orta aylıq qətimkən kəhaqq na yaxınlaşmıy, nəticədə Həyata keçirilən kompleks tədbirlərin təticəsində müəllim nüfuzu və müəllimlik peşəsinə maraq həmişəmiyə tələkilə artmıy, onlar arasında səlam rəqabət və motivasiya güclənməy, müəllimlik rəqabətli bir peşəyə çevrilməy, təhsilin keyfiyyət göstəriciləri həmişəmiyə tələkilə yüksəlməydir. 2018-ci ildə 500 bədən yuxarıda toplam abiturientlərin arasında müəllimlik ixtisasın 2090 nəfər seçmişdir ki, bu da strategiyaların icrasına bəzən ləğvə mənəz ilin eyni qeyni göstəricisində 2,3 dəfə çoxdur. Nəticədə bu əməl müəllim hazırlanma sistemində səslə döndürən yaradılmasında və yüksək peşəkarla əməl müəllimlərin hazırlanmasında və məktəblərdə cəlbini imkan verəcəkdir.

Mü?lliml?rin pe??karl?q s?viiyy?si art?r?l?r

Azərbaycan Respublikası?n?n Prezidenti c?nab İlham Əliyev son illərdə müəllimlərlə bəzi həyata keçirilən fəaliyyəti yüksək qiymətləndirir?k müəllimlərin XV qurultay?n?n iştirakçılar?na təbrik məktubunda demişdir: "Müəllimlərimizin stimullaşdırılması? tətbiqləri nəticəsində cəmiyyətimizdə müəllimin nüfuzu yüksəlmiş, istedadlı gənclərin müəllimlik peşəsinə marağı həmişəyə tətbiq edilən Qazanılan uurlar dövlətin təhsil sahəsinin davamlı inkişafına diqqət və qayğısı?n?n təzahürü, eyni zamanda, Azərbaycan müəlliminin fədakarlığının bəhrəsidir".

Müəllimlərin peşəkarlaşdırılması üçün sistemli tədbirlər həyata keçirilmişdir. Beynəlxalq təcrübə nəzər alınaraq, ümumi təhsil müəssisələrinin pedaqoji heyəti üçün modul-kredit və rəqabətəsaslı təlimlər sistemi tətbiq edilmiş, 2015-2018-ci illərdə ümumilikdə 55 min nəfər müəllim modul-kredit sisteminə, 2018-ci ildə isə 10 min nəfər müəllim rəqabətəsaslı təlimlərə cəlb edilmişdir ki, onlar 25 min 2018-ci ilin payızında. Bununla yanaşı, elektron resurslardan istifadə və rəqəmsal bacarıqların inkişafı üzrə ümumilikdə 4000 nəfər müəllim təlimlərdən keçirilmişdir.

?agirdl?rimizin u?urlar? ild?n-il? yax??la??r

Keyfiyyətə uyğunluq? İstiqamət? Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 2018-ci ildə ali təhsil müəssisələrində tələbələrin qəbulunun keyfiyyəti göstəriciləri daha da yüksəlmi? Dir. Belə ki, 2013-cü ilə nisbətən qəbul imtahanlarında 300 baldan çox toplayanların sayı 26,5 faiz, 400 baldan çox toplayanların sayı 35,1 faiz, 500 baldan çox toplayanların sayı 51,5 faiz, 600 baldan çox toplayanların sayı isə 81,3 faiz artmışdır.

?stedadlı? u?aqlarla i? sah?sind? görülmü? i?l?r n?tic?sind? h?m respublika olimpiadalar?nda i?tirak ed?nl?rin say?, h?m d? beyn?lxalq olimpiadalarda ?agirdl?rimizin u?urlar? ild?n-ild? yax??la m??d?r. 2018-ci ild? respublika f?nn olimpiadalar?nda 33 mind?n çox ?agird i?tirak etmi?dir ki, bu da 2013-cü il? nisb?t?n 5 d?f? çoxdur. Beyn?lxalq olimpiada v? bilik yar??lar?nda Azərbaycan m?kt?blil?ri 1 q?z?l, 8 gümü?, 20 bürünc medal, 7 h?v?sl?ndirici sertifikat ?ld?ld? etmi?, son ill?rd? is? 4 q?z?l, 29 gümü? v? 107 bürünc medal olmaqla ümumilikd? 140 medal qazanm??lar. 2019-cu ilin ilkin n?tic?l?ri d? u?urlu olmu?dur. Bak? m?kt?blisi, 7-ci sinif ?agirdi Fidan Qarayeva 8-ci Avropa Q?zlar Riyaziyyat Olimpiadas?nda bürünc medal ?ld? ed?rk h?min olimpiadan?n tarixind? ?n g?nc qalib olmu?dur. 36-c? Balkan-Riyaziyyat Olimpiadas?nda m?kt?blil?rimiz 4 gümü? v? 1 bürünc medal ?ld? etmi?, bu n?tic? h?min olimpiadan?n tarixind? Azərbaycan m?kt?blil?rinin göst?rdiyi ?n yax?? n?tic? olmu?dur. minlikl? dem?k olar ki beyn?lxalq v? respublika f?nn olimpiadalar?n?n, beyn?lxalq müsabiq? v? yar??lar?n qalibl?rinin ali m?kt?blil?r?n müsabiq?d?nk?nar q?bul hüququ ?ld? etm?si olimpiada h?r?kat?n?n daha da geni?l?nm?sind? s?b?b olacaqd?r. ?üb?siz, cari ild? informatika üzr? dünya olimpiadas?n?n Azərbaycanca keçirilm?sind? ölk? t?hsili üçün ?h?miiyy?tli hadis?l?rd?n biri olacaqd?r.

Yeni qiymətləndirmə modeliəri təbqi olunur

2018-2019-cu tədris ili ümumi təhsildə 11 il bundan əvvəl başlanmış məzmun islahatları nə bir mərhələ kimi başa çatmış və beynəlxalq təcrübədə təsəvvüslənən yeni qiymətləndirmə mexanizmlərinin təbqi ilə yadda qalmıdır. Məktəbdaxili qiymətləndirmə sistemi həmişə tələfə təkmilləşdirilməli, müəllimlərin və valideynlərin rəyi nəzərdə alınaraq əgirdilərin tədris yükü optimallaşdırılmalıdır.

Ümumi təhsil müəssisələrinin IX siniflərinə buraxılma imtahanları sahəsində başlanmış islahatlar XI siniflərdə də davam etdirilmişdir. Cari tədris ilində XI sinif bitirən əgirdilərin yeni məzmun təsəvvüslənən ümumi təhsilə başa vuran ilk məzunlar olduquna görə, onları buraxılma imtahanları nə yeni modelin keçidlə başla Təhsil Nazirliyinin yaxından izləni il Dövlət rəfindən yeni qaydalar təbqi edilməli, buraxılma imtahanı yeni məzmun və formada mərhələlərdə təkil edilmiş, ilk dəfə olaraq ali məktəbə qəbul həmin buraxılma və qəbul imtahanlarındə toplanan ballar nəzərə alınmaqla apar-apar ləqədlə minikə, yeni imtahan modeli təhsil alanları nə bilik və kompetensiyaları nə daha səmərəli qiymətləndirilmişni imkan verməli yəni məktəbin və müəllimin həmə məsuliyyətinin, həmədə nüfuzunun artması nə həmişə tələfə təsir edəcəkdir, cəmiyyətdə ümumi təhsil məktəbinə etibarlı inam formalaşdıracaqdır.

Təmayülləmənin müsbət nəticələri

Ümumi təhsilin keyfiyyətini yüksəltmək, əgirdilərin seçdikləri ixtisas istiqamətləri üzrə daha yüksək kompetensiyalara yiyələnə imkan yaratmaq məqsədilə tam orta təhsil səviyyəsində təmayülləmənin hədəfə dair siqnetiştirilmiş, 2140 sinifdə 47930 əgirdilərin təmayülləmə üzrə təhsil cəlb edilmişdir ki, bu da X-XI siniflərdə təhsil alan əgirdilərin təxminən 30 faizini təkil etmişdir. Təmayül sinifləri üçün tədris planları və proqramları hazırlanmış və təbqi edilmişdir. İkinci həllə göstərir ki, təmayül siniflərini bitirən məzunlar ali məktəblərə qəbulda daha yüksək nəticələrinə nüməyət etdirir və akademik nailiyyətləri ilə fərqlənirlər. Hər bir əgirdilərin təmayül istiqamətinə uyğun peşəkar ləqədlərə nə ələnması məqsədilə "Ümumi təhsil haqqında" Qanunda təmayül siniflərinə əgirdilərin və vətənlə 20 nəfərdən 15 nəfərə endirilmişdir. Qarşıda ölkə üzrə təmayülləmənin təbqi vəziyyətinin həllili, hədəfə dair sinin daha da qeniştirilmişsi, təmayül sinifləri üçün yeni proqram və dərslilərin hazırlanması, peşəkar və sərəfəli müəllimlərin cəlb edilmişsi ilə başla tədbirlərin həyata keçirilmişsi vəziyyəti dayanmışdır.

Dərslilə hazırlanma sahəsində yeniliklər

Məzmun islahatları çərçivəsində dərslilə hazırlanma ndə yeni reqlament və prosedurlar təbqi edilmişdir. Hazırlanma dərslilərin dərsliləri Qiymətləndirmə ureau, Dövlət imtahan Mərkəzi, AMEA-nın müvafiq institutları, ali təhsil müəssisələrinin rəfindən qiymətləndirilir, eyni zamanda, bu məqsədlə yaradılmış portalda yerləşdirilən ictimai müzamüzakirəyə cəsarətlər, təkliflər təhlil edilərək nərriyətlərə və müəlliflərin yönəldilir. Qeydə olunan prosedurlar gözənilməklə cari tədris ilin I-XI sinifləri üçün 338 adda 7,2 milyon nüsxədə nə artıq dərslilə və müəllimləri üçün metodik vəsait çap edilmiş məktəblərə paylanmışdır. Bu, təhsil tarixində dərslilə çap sahəsində nə yüksək göstərici olmuşdur. Cari tədris ilində yeni fənn kurikulumları nə təbqi edilmiş XI sinifləri üçün yeni dərslilə hazırlanma beləliklə I-XI siniflərdə istifadə edilən 400-dən çox dərslilənin məzmununun yenilənməsi prosesi başa çatmışdır.

Dərslilə hazırlanma sahəsində daha bir yenilik ondan ibarətdir ki, Təhsil İnstitutu nəzdində Tədris Resursları Mərkəzi yaradılmış və yeni məzmun konsepsiyası təsəvvüslənən ümumi təhsil məktəbləri üçün ehtiyat dərslilərin hazırlanması başlanmışdır. İkinci mərhələdə I sinifləri üçün Ana dili və riyaziyyat dərslilərinə hazırlanmışdır və hazırdə 100-dən çox məktəbdə sənəqdanı keçirilmişdir. Növbəti addım həmin dərslilərin pilot təbqi və II sinifləri

Üçün d?rslikl?rin haz?rlanmas? olacaqd?r.

T?drisd? ?KT-d?n istifad? imkanlar? geni?l?ndirilir

?nformasiya c?miyy?tinin yarand??? , bilikli?r? ?saslanan iqtisadiyyat?n t???kk?l tapd??? indiki ??raitd? ?KT-nin inki?af? ?lk?nin r?qab?tqabiliyy?tliliyinin, intellektual v? elmi potensial?n?n vacib g?st?ricil?rind?n birin? ?evrilmi?dir. MM?hz bu tendensiyalar n?z?r? al?naraq, Az?rbaycan Respublikas? H?kum?ti v? Çin Xalq Respublikas? H?kum?ti aras?nda imzalanm?? Texniki-?qtisadi ?m?kda?l?q Sazi?i ç?rçiv?sind? 2018-ci ild? ?umumi t?hsil m?ssis?l?rin? 20880 ?d?d noutbuk, 789 ?d?d elektron l?vh?, 789 ?d?d proyektor verilm?, ?KT ?sasl? infrastrukturun yarad?lmas? i?i davam etdirilm?dir. T?drisd? ?KT-d?n istifad? imkanlar?n?n geni?l?ndirilm?s? bax?m?ndan ?lk? ?zr? internet? v? Az?rbaycan T?hsil m?ssis?l?r? b?k?sind? (AT?) qo?ulmu? m?kt?bl?rin say? 62746-ya (62%) çatd?r?lm??, ??b?k?y? qo?ulmu? t?hsil m?ssis?l?ri b?t?n ?agirdl?rin 85%-ni, pedaqoji hey?t?n is? 73%-ni ?hat? etmi?dir.

?agirdl?rd? m?ntiqi, t?nqidi, yarad?c? t?f?kk?r? inki?af etdirm?k, t?dqiqatç?l?q bacar?qlar? formala?d?rmaq, innovasiyalar? m?nims?m?k v? t?tbiiq etm?k, onlar?n y?ks?k texnoloji ixtisaslara mara???n? art?rmaq m?qs?d?il? T?hsil Nazirliyinin t???bb?s? il? ?t?n t?dris ilind?n Bak? v? G?nc? ??h?rl?rinin 71 ?umum t?hsil m?kt?bind? 26 min ?agird c?lb edilm?kl? "R?q?msal bacar?qlar" layih?sind? ba?lanm??d?r. U?urlu n?tic?l?r n?z?r? al?naraq n?vb?ti t?dris ilind? layih? 1100-d?n çox m?kt?bl? v? 100 mind?n çox ?agirdi ?hat? ed?c?kdir. Layih? m?xt?lif beyn?lxalq s?rgil?rd?, o c?ml?d?n Parisd? T?hsild? ?nnovasiyalar ?zr? D?nya Sammitind? t?qdim edilm? v? b?y?k maraqla qar??lanm??d?r.

Xüsusi qay??ya ehtiyac? olan ??xsl?rin t?hsil h?ququ t?min olunur

Xüsusi qay??ya ehtiyac? olan ??xsl?rin t?hsili v? inki?af? f?aliyy?timizin ?sas prioritetl?rind?n birini t??kil edir. H?min kategoriyadan olan u?aqlar?n t?hsil h?ququnun t?min edilm?s? v? c?miyy?t? integrasiyas? m?qs?d?il? Heyd?r ?liyev Fondunun v? UNICEF-in d?st?yi il? "2018-2024-c? ill?rd? Az?rbaycan Respublikas?nda ?illiyi olan ??xsl?r ?ç?n inklüziv t?hsilin inki?af? ?zr? D?vl?t Proqram?" haz?rlanm?? v? t?sdiq edilm?, 2018-ci ild?n ?yata keçirilm?sind? ba?lanm??d?r.

Xüsusi qay??ya ehtiyac? olan u?aqlar?n t?hsili v? inki?af? sah?sind? Az?rbaycan Respublikas?n?n Birinci vitse-prezidenti Mehriban xan?m ?liyevanın v? onun r?hb?rlik etdiyi Heyd?r ?liyev Fondunun ?v?z olunmaz xidm?tl?ri vard?r. Bel? ki, fond t?rfind?n sa?lam l?q imkanlar? m?hdud, valideyn himay?sind?n m?hrum olan u?aqlar?n t?hsilinin t??kili? onlar?n t?hsil ald??? m?ssis?l?rin infrastrukturunun m?asirl??dirilm?s? istiqam?tind? ?h?miyy?tli i?l?r g?r?lm?, ?lk?nin b?t?n internat v? xüsusi m?kt?bl?ri ?sasl? t?min edilm? v? ya yenid?n qurulmu??n m?asir avadanl?qlarla t?chiz edilm?, ?illiyi olan ??xsl?r ?ç?n ?lveri?li t?hsil m?hiti yarad?lm??d?r.

Cari t?dris ilind? sa?lam l?q imkanlar? m?hdud 10 min d?k u?aqlar xüsusi t?hsil m?ssis?l?rind?, integrasiya t?limli t?hsil m?ssis?l?rind? v? ?umumi t?hsil m?ssis?l?rinin n?zdind?ki xüsusi sinif?rd? t?hsil almaqdad?r. Xüsusi qay qay??ya ehtiyac? olan u?aqlar?n t?hsili, inki?af? v? c?miyy?t? integrasiyas? bundan sonra da ?lk?mizin t?hsil siyas?tind? prioritet olaraq n?z?r? al?nacaqd?r.

Pe?? t?hsilinin inki?af?

Pe?? t?hsili ?lk?nin sosial-iqtisadi inki?af?na t?kan ver?n, iqtisadiyyat?n b?t?n sah?l?ri ?ç?n ixtisasl? kadr haz?rl? haz?rl???n? t?min ed?n apar?c? t?hsild?r. Pe?? t?hsilinin inki?af? i?isizliyin v? yoxsulu?un naradan

?qt?qtisadiyyat?n dayan?ql?inki?af?nda ali t?hsilin müst?sna rolü vardi?r. Sür?tl?d?yi?iklikl?rin ba? verdiyi haz?rk? vaxtda m?hz ali t?hsil iqtisadiyyatda davaml? inki?afa t?kan ver?n real qüvv? hesab edilir. Bununla ?laq?dar, dövl?t ba?ç?s? t?r?find?n ali t?hsilin ?lçatanl???n art?r?lmas?, t?l?b?l?rin sosial müdafi?sinin yax??la?d?r?lmas?, ölk?d? yüks?k ixtisasl?, pe??kar kadrlar?n haz?rlanmas?, ali t?hsild? r?qab?t mühitinin formala?d?r?lmas? sah?sind? ?h?miyy?tl? q?rarlar q?bul olunmu?dur.

H?min q?rarlardan biri ölk?d? t?qaüd sisteminin t?kmill??dirilm?si il? ba?l?d?r. Ölk? prezidentinin s?r?ncam?naa ?sas?n, dövl?t hesab?na maliyy?l???n t?qaüd yerl?rinin say? cari il mart?n 1-d?n 16-min vahid art?r?lm??, t?qaüd alan t?l?b?l?rin say? 2019-2020-ci t?dris ilind? 45 faiz?, 2020-2021-ci t?dris ilind?n ba?layaraq is? 50 faizd?n az olmayan s?viy?s?viyy?y? çatd?r?lmas?n?z?rd? tutulmu?dur. Bununla yana??, doktorantlara, ali orta ixtisas v? pe??t?hsili mü?ssis?l?rind?, h?mçinin AMEA-n?n magistratura s?viyy?sind? t?hsil alan t?l?b?l?r? veril?n t?qaüdl?rin m?bl??i d? orta hesabla 20 faiz art?r?lm??, bu t?dbirl?r 110 mind?n çox t?l?b?ni v? doktorant? ?hat? etmi?dir. Eyni zamanda, ali t?hsil mü?ssis?l?rinin bakalavriat s?viyy?sind? dövl?t sifari?i yerl?r? 66 faiz artaraq 12300-d?n 20500-? çatd?r?lm??, ümumi q?bul plan?n?n 42 faizini t??kil etmi?dir. Öt?n il bu göst?rici 27 faiz t??kil edirdi. H?min t?dbirl?rin davam? kimi, il v? il d?r?c? ?lilliyi olan, habel?, sa?laml?q imkanlar? m?hdud 18 ya??nad?k ??xsl?rin t?hsil haqq? x?rcl?rinin dövl?t büdc?siv?saiti hesab?na öd?nilm?si bar?d? ölk? prezidentinin s?r?ncam? imzalanm??d?r. Dövl?t ba?ç?s?n?n t?hsilin davaml? inki?af?na xidm?t ed?n bu t??bbüsl?ri ölk? ictimaiyy?ti t?r?find?n böyük r??b?tl? qar??lanm??d?r.

Q?Q?bul edil?n mühüm q?rarlardan biri d? 2019-2023-cü ill?r üçün Azərbaycan Respublikas?nda ali t?hsil sisteminin beyn?lxalq r?qab?tliliyinin art?r?lmas? üzr? Dövl?t Proqram?n?n t?sdiq edilm?sidir. Proqram ölk?mizd? ali t?hsil sisteminin inki?af?nda yeni bir m?rh?l?nin ?sas?n? qoymu?dur. Proqramda iki istiqam?t üzr? t?dbirl?rin h?yata keçirilm?si n?z?rd? tutulmu?dur. Birinci istiqam?t ali t?hsilin m?zmun v? keyfiyy?t göst?ricil?rinin beyn?lxalq ikili diplom proqramlarıv?xaric? mütx?ssisl?rin c?lb olunmas? yolu il? t?kmill??dirilm?sini, ikinci istiqam?t is?xaric? doktorantura t?hsili vasit?sil? universitetl?rimizin akademik potensial?n?n gücl?ndirilm?sini n?z?rd? tutur. Aidiyy?ti dövl?t qurumlar? il? birlikd? proqram?n icras? istiqam?tind? t?dbirl?r? ba?lanm??d?r.

Ölk?d? ali t?hsil alma imkanlar? geni?l?ndirilm?, son 5 il ?rzind? q?bul olunan t?l?b?l?rin say?nda 20.8 faiz art?rm? olmu?, bu göst?rici öt?n il 41 mini ötmü?dür. Art?m tendensiyas? cari ild? t?sdiq edilm? q?bul plan?nda da davam etdirilm?, bakalavriat s?viyy?sind? q?bul plan? 48506 n?f?r? yüks?lmi?, y?ni 6.4% artm??d?r.

?m?k bazar?nda d?yi?iklikl?r v? ölk?mizin iqtisadi inki?af strategiyas?n?z?r? al?naraq cari ild? bakalavriat s?viyy?si üzr? ixtisaslar?n yeni t?snifat? Nazirl?r Kabineti t?r?find?n t?sdiq olunmu?, ixtisaslar?n say? 175-d?n 148-? q?d?r azald?lm??, 70-? yax?n ixtisas birl??dirilm? v? ya ç?xar?lm??, t?snifata 46 yeni ixtisas ?lav? edilm?dir.

Ali t?hsil mü?ssis?l?ri yeni idar?etm? modelin? keçir

Ali t?hsil mü?ssis?l?rind? idar?etm? sisteminin t?kmill??dirilm?si istiqam?tind? bir s?ra add?mlar at?lm??d?r. Ölk? prezidentinin s?r?ncamlar?na ?sas?n, ?vv?lki ill?rd? b?zi ali t?hsil mü?ssis?l?rin? publik hüquqi ??xs statusunun ver?verilm?si h?min universitetl?rd? hesabatl?l???n y? yeni idar?etm? prinsipl?rinin t?tbiqin?, akademik v? maliyy? muxmuxtariyy?tin? ?lveri?li imkan yaratm??d?r. Cari ild? Nazirl?r Kabineti t?r?find?n t?sdiq edilm? yeni Nümun?vi Niz Nizamnam?y? ?sas?n, bütün dövl?t ali t?hsil mü?ssis?l?ri publik hüquqi ??xs statusu ?ld? etm?kl?, qeyd edil?n imkanlardan faydalana bil?c?kl?r.

Ali Ali t?hsil alma imkanlar?n?n geni?l?ndirilm?si istiqam?tind? Heyd?r Aliyev Fondunun t??bbüsü il? Bak ??h?rind? yerl???n ali m?kt?bl?rd? t?hsil alan t?l?b?l?r üçün dövl?t-öz?l partnyorlu?u ?sas?nda 100 faiz öz?l sektorun v?saiti hesab?na 800 yerlik müasir yataqxana kompleksinin tikintisi ba?a çatd?r?lm??d?r v? istifad?y? haz?rd?r. Bu istiqam?t d? t??bbüsl?r növb?ti ill?rd? d? davam etdiril?c?kdir. Bununla yana??, dövl?t x?tti il? cari ild? G?nc?, L?nk?ran v? Sumqay?t Dövl?t universitetl?rinin yataqxana binalar?n?n ?sasl? t?miri il? ba?l? t?dbirl?r h?yata keçirilir.

Elmin inki?af? istiqam?tind? h?yata keçiril?n t??bbüsl?r öz b?hr?sini verm?kd?dir. Dünyan?n tan?nm?? elmi-analitik informasiya t?minatç?s? olan Clarivate Analytics ?irk?ti il? s?m?r?li m?kda?l?q n?tic?sind? "Web of Science@"

Yeni m?zmunun t?tbiqui, ilk n?vb?d?, yeni yana?malar? m?nims?y?n v? t?tbiqui etm?yi bacaran pedaqoji kadr?lar t?l?b edir. He? bir t?hsil sisteminin potensial? h?min sistemd? ?al??an m?llimi?rin bacar?q s?viyy?sind?n y?ks?k ola bilm?z. Bu fikir son ill?rd? T?hsil Nazirliyi t?r?find?n d?f?l?rl? vur?ulanm??d?r. M?hz bu s?b?bd?n m?llim haz?rl??? ??z?r? yeni m?zmunun t?tbiqui, t?cr?b? komponentinin ?h?miyy?tli ??kild? art?r?lmas? v? internatura modelin? ke?id, t?hsil t?hsil sistemi ??c?n b?vacib olan kurikulum, qiym?t?l?ndirm?, t?m?kt?b?psixologiyas?, t?hsili idar?etm? sah?sind? magistratura programlar?n?n haz?rlanmas? v? t?tbiqui ?sas h?d?f?l?r kimi m?yy?n edilmi?dir.

Peşə təhsili sahəsində son illərdə nə edilən nailiyyətlərin davamı olaraq yeni məzmunun hazırlanması məkkə bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılmasından biznes subyektlərinin inkişafını gücləndirən və mərkəzi qərarların qəbulu üçün münasib tələblərinin qurulması və birgə proqramların həyata keçirilməsi mühüm hədəfdir. Eyni zamanda qeyri-formal və informal yolla nə edilmiş təhsilərin qiymətləndirilməsi və tənzimləmə mexanizminin hazırlanması və təbii qayda bu sahədə təsəvvüflərdən biri kimi müəyyən edilmişdir.

Keyfiyyət təminatı sistemi kimi akkreditasiya mexanizmlərinin tətbiqi təhsil ocaqlarında beynəlxalq akkreditasiyadan keçməli təhsil proqramlarının sayının artırılması, ali təhsil sahəsində tələbə-sahibkarlıq təfəvvüslərinin dəstəklənməsi də bəzi cavab verənlərdir.

Elm sahəsində növbəti illərdə həyata keçirəcəyimiz hədəflərdən biri ali təhsil müəssisələrində "təhsil-təhsil-tədqiqat-innovasiya" formatında inkişafın təşviqi olacaqdır. Bu baxımdan bəzi ixtisaslaşdırılmış universitetlərdə klasterlər yaradılmalı, elmin təcrübəsinin istehsalat təbiiqə stimullaşdırılmalı, "təhsil-elmi istehsal" əlaqələrinin səmərəliliyi yüksəldilməli, innovasiyaların kommersiyalaşdırılması, tədqiqat universitetinin yaradılması və bəzi hədəflər nail olunmalıdır.

Məktəblərdə psixologiya mühitini yaxşılaşdırılmalı, tədris prosesinin səmərəliliyi təmin edilməlidir. Münasib tələblərinin düzgün qurulması vacib tələbatdır. Müasir dövrdə tələblərin informasiyaya çıxarılma prosesinin asanlaşdırılması təhsil sistemi qarşısında vəzifədir. Bu baxımdan təhsil sahəsində tələbənin rəhbərliyi təhsilərin və təhsil verənlərin ailələləri üçün vacibdir. Məktəblərin rəhbərliyi üçün məktəb-ailə münasibətləri ilə bağlı təlimlərin və maarifləndirmənin təşviqi ocaqlarda nəzərdə tutulmuş mexanizmlərinin tətbiqi təhsil ocaqlarında təfəvvüflərdən biri kimi qəbul edilə bilər. "Məktəblərinin dostu" layihəsinin həyata keçirilməsi növbəti tədris ilində nəzərdə tutulmuş 150 məktəbdə həyata keçiriləcəkdir. Psixologiya xidmətinin tətbiqi təhsil ocaqlarında psixologiya öyrənmə mühitinin ölçülməsi və yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlərin təşviqi də qarşıda duran hədəflərdən biridir.

Müasir dövrün çağırışlarına uyğun olaraq dünyada təhsilin inkişaf tendensiyaları dəyişməkdədir. Hazırda sünni intellekt həyatımızda mərkəzi məqamda yerləşən bütün sahələrin nüfuz etməkdədir. Cəmiyyətin yeni sənaye və texnologiya inqilabı ilə əlaqəli təhsil sistemi bu realitə uyğunlaşdırılmalı, gələcək müasir dövrdə nəzərdə tutulmuş fərdi və kollektiv təhsil ocaqlarında təhsil müəssisələrində bütün cəmiyyətin iştirakı üçün onlara yeni kompetensiyalar, ixtisaslar və peşələri təqdim etməlidir. Dövlət və özəl sektor təhsil orqanları, təhsil müəssisələri və bütün cəmiyyətin iştirakı üçün bu məqsədlərə çatmaq üçün əməkdaşlıq etməlidir. Yalnız birgə təfəvvüslərin və fəaliyyətlərin təşviqi sahəsində keyfiyyətli və rəqabətqabiliyyətli insan kapitalı formalaşdırmaqla ölkəmizin təرقqisənə nail olmaq olar.

Nəzərə alaraq, müasir dövrün çağırışlarına uyğun olaraq təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasına və ölkəmizin inkişaf konsepsiyasına uyğun olaraq növbəti illərdə Azərbaycan təhsili keyfiyyət göstəricilərinin, təhsilə bəzi hədəflərin və rəqabətqabiliyyətliyin görülməsi aparıcı təhsil sistemlərində birinci prioritet kimi qəbul ediləcəkdir.

Ceyhun BAYRAMOV,

Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri

["Azərbaycan" qəzeti](#)